

SORAINEN

Ekonominė veikla:	Nuoroda į Techninės analizės kriterijus:	Aplinkos tikslas:		
Naujų pastatų statyba	I priedas, veikla Nr. 7.1	Svarus prisidėjimas prie klimato kaitos švelninimo		

Naujų pastatų statyba – prisidėjimas prie klimato kaitos švelninimo

Atitikties Taksonomijai kriterijai

Bendra informacija:	Vadovaujantis Taksonomijos reglamentu¹, ekonominė veikla laikytina tvaria aplinkos atžvilgiu, kai: (a) ekonomine veikla svariai prisidedama prie vieno ar daugiau Taksonomijoje nustatytų aplinkos tikslų; ir (b) ekonomine veikla nedaroma reikšmingos žalos (DNSH) nė vienam iš Taksonomijoje nustatytų aplinkos tikslų; ir (c) ekonominė veikla vykdoma laikantis Būtiniausių apsaugos priemonių²; ir (d) ekonominė veikla atitinka Techninės analizės kriterijus. Šiame dokumente pateikiama informacija, kokie dokumentai patvirtina ekonominės veiklos „Naujų pastatų statyba“ prisidėjimą prie klimato kaitos švelninimo tikslo ir DNSH principo laikymąsi dėl kitų Taksonomijoje nustatytų aplinkos tikslų.
Veiklos aprašymas:	Gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų statybų plėtra sutelkiant finansines, technines ir fizines priemones vėliau parduoti skirtų pastatų projektams įgyvendinti, taip pat išbaigtų gyvenamųjų arba negyvenamųjų pastatų statyba savo sąskaita siekiant juos parduoti arba jų statyba už atlygį ar pagal sutartį.
NACE kodai pagal EVRK³:	F41.1, F41.2 ir F43

¹ Taksonomijos reglamento 9 str.

² Detalesni atitikties Būtiniausioms apsaugos priemonėms kriterijai apibrėžti atskirame dokumente/priede.

³ Atkreipkite dėmesį, kad NACE kodų sąrašas yra **pavyzdinis**, bet ne **baigtinis**. Jei veiklos NACE kodai kiti, gali reikėti papildomos analizės, ar veikla gali būti priskiriama atitinkamai ekonominei veiklai.

Santrauka (reikalingų dokumentų sąrašas siekiant pagrįsti svarų prisidėjimą prie klimato kaitos švelninimo bei DNSH):	1. Pastato energinio naudingumo sertifikatas, kuriame nurodyta A++ energinio naudingumo klasė, ir sertifikate nurodytos skaičiuojamosios pirminės energijos sąnaudos (antra eilutė) turi būti bent 10% žemesnės nei norminės pirminės energijos sąnaudos (pirma eilutė). 2. Tol, kol pastatas nėra pastatytas, siekiant pagrįsti atitikimą Taksonomijai gali būti naudojamas projektinis pastato energinio naudingumo sertifikatas. Tokiu atveju papildomai bankai privalo gauti ir galutinį pastato energinio naudingumo sertifikatą po statybos užbaigimo (kuris turi atitikti 1 punkte aukščiau nurodytus reikalavimus). 3. <i>(Tik pastatams, kurių plotas didesnis kaip 5000 kv.m.)</i> Pastato šiluminio sandarumo bandymų protokolai. 4. <i>(Tik pastatams, kurių plotas didesnis kaip 5000 kv.m.)</i> Dokumentas, patvirtinantis GWP skaičiavimus pagal šios lentelės 12-oje išnašoje nurodytą metodiką. 5. Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaita. 6. <i>(Tik jei Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaitoje nustatyta, kad tam tikros klimato rizikos yra reikšmingos vykdomam projektui)</i> Pristatymo sprendimai integruoti projektavimo ir statybos etapu ir nurodyti techniniame darbo projekte. 7. <i>(Tik jei Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaitoje nustatyta, kad tam tikros klimato rizikos yra reikšmingos vykdomam projektui)</i> Įrodymai, kad pristatymo sprendimai įdiegti iki veiklos pradžios, t.y. statybos užbaigimo aktas arba statybos užbaigimo deklaracija, kuris išduodamas užbaigus visus statybos darbus, bei VĮ Registrų centro išrašas, kuriame būtų įregistruotas statybos užbaigimo aktas arba statybos užbaigimo deklaracija. 8. Techninis darbo projektas, kuriame turi būti nurodyta, ar bus įrengiamos vandens sistemos (rankoms plauti skirti čiaupai, virtuvės čiaupai, dušai, klozetai, pisuarai). 9. <i>(Tik jeigu vandens sistemos pagal projektą keičiamos)</i> Produktų sertifikatai, techninės specifikacijos arba produktų etiketės, patvirtinantys, kad įranga, įrenginiai atitinka šiuos reikalavimus: a) rankoms plauti skirtų čiaupų ir virtuvės čiaupų didžiausias vandens srautas yra 6 litrai/min.; (b) dušų didžiausias vandens srautas yra 8 litrai/min.; (c) klozetų, įskaitant komplektus, dubenis ir nuplaunamojo vandens bakus, didžiausias nuplaunamojo vandens tūris yra 6 litrai, o didžiausias vidutinis nuplaunamojo vandens tūris – 3,5 litro; (d) pisuaruose suvartojama ne daugiau kaip 2 litrai vienam dubeniui per valandą. Nuplaunamuosiuose pisuaruose suvartojama ne daugiau kaip 1 litras nuplaunamojo vandens. 10. <i>(Tik jeigu vandens sistemos pagal projektą keičiamos, kaip alternatyva 8 punktui)</i> Rangovo įsipareigojimas rangos sutartyje, jog bus užsakomi ir įrengiami tik 8 punkte išvardintus reikalavimus atitinkančios vandens sistemos bei rangovo pasirašyta deklaracija (aktas), patvirtinanti, kad būtent tokios sistemos įrengtos. 11. Tais atvejais, kai privalomas PAV: 11.1. PAV ataskaita; ir 11.2. Aplinkos apsaugos agentūros sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai. 12. Tais atvejais, privaloma atranka dėl PAV: 12.1. Informacija PAV atrankai; ir 12.2. Aplinkos apsaugos agentūros išvada dėl PAV atrankos. 13. Statybą leidžiantis dokumentas.
--	--

	14. Jei buvo numatytos reikiamos poveikio švelninimo ir kompensuojamosios priemonės biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo srityje (tokios kaip, pvz., ekologinių koridorių išlaikymas ar įrengimas gyvūnų migracijai; darbų nevykdymas per paukščių perėjimo laikotarpį), turėtų būti pateikiamas tokių priemonių įgyvendinimą patvirtinantis dokumentas. Tai galėtų būti pvz.: 14.1. Priėmimo-perdavimo aktas; 14.2. Statybos darbų užbaigimo aktas; 14.3 Kredito gavėjo patvirtinimas, kad atitinkama priemonė yra įgyvendinta. 15. Statinio projektas, kuriame numatyta, kad ne mažiau kaip 70 proc. (pagal svorį) statybvietėje susidariusių nepavojingų statybos ir griovimo atliekų (išskyrus Sprendimu 2000/532/EB nustatyto Europos atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje apibrėžtas natūraliai susidarancias medžiagas) bus paruošiama naudoti pakartotinai, perdirbti ir kitaip panaudoti, įskaitant užpildymo operacijas, kai atliekos naudojamos kaip kitų medžiagų pakaitalas, laikantis atliekų hierarchijos ir ES statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolo (bet neįskaičiuojant deginimo). 16. Rangovo įsipareigojimas rangos sutartyje laikytis šios lentelės 15 punkte nurodytų reikalavimų dėl atliekų tvarkymo. 17. Rangovo raštiškas patvirtinimas, kad reikalavimai dėl atliekų tvarkymo, nurodyti rangos sutartyje, yra įvykdyti. 18. Dokumentai, įrodantys, kad rangovas, pats arba per vežėją perdavė finansuojamame objekte susidariusias statybines atliekas atitinkamas atliekas apdorojančiai įmonei (sąskaita faktūra arba atliekų perdavimo–priėmimo aktas). 19. <i>(Alternatyva 18 punktui)</i> Statytojo (užsakovo) pažyma apie neapdorotų statybinių atliekų sunaudojimą statinio projekte numatytais būdais. 20. Sutartis su projektuotoju, kurioje numatyta, kad pastatas turi būti suprojektuotas remiantis ISO 20887 standartu arba kitais pastatų ardymo ar pritaikomumo vertinimo standartais, ir suprojektuotas taip, kad pastatas efektyviau naudotų išteklius, būtų pritaikomas, lankstus ir išmontuojamas, kad jį būtų galima pakartotinai panaudoti ir perdirbti. 21. Statybos užbaigimo aktas arba statybos užbaigimo deklaracija. 22. Nekilnojamojo turto registro išrašas, patvirtinantis, kad įregistruotas statybos užbaigimo aktas arba statybos užbaigimo deklaracija. 23. Rangovo įsipareigojimas rangos sutartyje, kad: i. vykdant statybą nebus naudojamos medžiagos, išvardintos Techninės analizės kriterijų I priedo C priedėlyje (žr. išsamius reikalavimus žemiau lentelėje). ii. vykdant statybą bus naudojami sertifikuoti (paženklinti CE ženklu) statybos elementai ir medžiagos, su kuriais pastate esantys žmonės gali liestis, ir jie išskirs mažiau kaip 0,06 mg formaldehido vienam bandymų kameros oro m³, atliekant bandymą Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 XVII priede nurodytomis sąlygomis, ir mažiau kaip 0,001 mg 1A ir 1B kategorijų kancerogeninių lakiųjų organinių junginių vienam bandymų kameros oro m³, atliekant bandymą pagal CEN/EN 16516 arba ISO 16000–3:2011 standartą arba taikant kitas lygiavertes standartizuotas bandymo sąlygas ir nustatymo metodus. iii. Tuo atveju jei statybos darbai atliekami gyvenamosiose vietovėse, rangos sutartyje turėtų būti papildomas rangovo įsipareigojimas imtis priemonių, kuriomis mažinamas atliekant statybos ar techninės priežiūros darbus keliamas triukšmas ir susidarantis dulkių bei išmetamųjų teršalų kiekis bei įvardinti būdai, kaip tai bus daroma.
--	--

	24. Rangovo raštiškas patvirtinimas, kad statyboje panaudoti elementai ir medžiagos atitinka 23 punkte nurodytus reikalavimus. 25. <i>(Papildomai prie 24 punkto, tuo atveju, jeigu dalis medžiagų, reikalingų statybos darbams, įsigytos paties statytojo)</i> Statytojo patvirtinimas, kad statyboje panaudoti statybos elementai ir medžiagos atitinka 23 punkte nurodytus reikalavimus. 26. <i>(Tik tuo atveju, jei statybos darbai bus atliekami gyvenamosiose vietovėse)</i> Rangovo pranešimas savivaldybei, kurioje vykdomas projektas, apie triukšmo šaltinių naudojimo vietą, planuojamą triukšmo lygį ir jo trukmę per parą, triukšmo mažinimo priemonės. 27. <i>(Tik jei PAV atranka neprivaloma, tačiau statyba vykdoma pažeidžiamos biologinės įvairovės vietovėse arba šalia jų (įskaitant „Natura 2000“ saugomų teritorijų tinklą, UNESCO pasaulio paveldo objektus ir pagrindines biologinės įvairovės teritorijas, taip pat kitas saugomas teritorijas))</i>: 27.1. Planuojamų statybų poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo forma; ir 27.2. Saugomų teritorijų direkcijos išvada dėl planuojamų statybų poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo. Pastaba: Visais atvejais, kai tam tikro kriterijaus atitikčiai reikalingas kredito gavėjo patvirtinimas, galima alternatyva: kredito gavėją finansuojančios institucijos analizė, kuri patvirtina, jog atitinkamo kriterijaus yra laikomasi.				
1. Svaraus prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo kriterijai ⁴					
1	2	3	4	5	6
Nr.	Kriterijus	Techninės analizės kriterijų reikalavimai	Lietuvos Respublikos teisės aktai, patvirtinantys atitikimą kriterijui	Dokumentai, privalomi pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, kuriuos turi pateikti klientas	Jei atitikimo Taksonomijai kriterijus nėra padengtas Lietuvos Respublikos teisės aktais, kokius konkrečiai veiksmus klientas turi papildomai atlikti bei kokius patvirtinančius dokumentus turi pateikti, kad Taksonomijos kriterijus būtų įgyvendintas

⁴ Svaraus prisidėjimo prie klimato kaitos švelninimo kriterijai (1.1, 1.2, 1.3) yra kumuliatyvūs pastatams, kurių plotas didesnis kaip 5000 kv.m. Pastatams iki 5000 kv.m. ploto taikomas tik 1.1 kriterijus svaraus prisidėjimo kriterijus.

1.1.	Svarus prisidėjimas prie klimato kaitos švelninimo	Naujo pastato pirminės energijos poreikis⁵, pagal kurį nustatomas pastato energinis naudingumas po statybos, yra bent 10 proc. mažesnis už energijos beveik nevartojančiam pastatui taikomą reikalavimų ribą, nustatytą nacionalinėse priemonėse, kuriomis įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES⁶; Energinis naudingumas sertifikuojamas naudojant pastato, kaip jis faktiškai pastatytas, energinio naudingumo sertifikatą (angl. <i>as built Energy Performance Certificate</i>). Europos Komisijos pranešime C/2023/267⁷ paaiškinta, kad naujų pastatų atveju galima	Statybos įstatymo 51 str. 5 d. numato, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. visi statomi nauji pastatai turi būti energijos beveik nevartojantys pastatai, kaip jie suprantami pagal AIEĮ. Pagal AIEĮ 2 str. 23 d., energijos beveik nevartojantis pastatas – pastatas, kurio energinis naudingumas, nustatytas pagal normatyvinius statybos techninius dokumentus, yra labai didelis. Reikalingos energijos, kurios beveik nesuvartojama arba suvartojama labai mažai, didžiąją dalį turi sudaryti atsinaujinančių išteklių energija, įskaitant vietoje ar netoliese iš atsinaujinančių išteklių pagamintą energiją. Šią sąvoką detalizuoja STR „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“, kurio 4.17 punktą numato, kad	Pastato energinio naudingumo sertifikatas, kuriame nurodyta A++ energinio naudingumo klasė, išduotas po to, kai užbaigta pastato statyba. Pažymime, kad pagal Lietuvos teisės aktus pastato energinio naudingumo sertifikatas privalomai išduodamas tik užbaigus statybą. Dėl atvejų, kai pastatas dar nėra pastatytas, žr. informaciją lentelės šio punkto 6 stulpelyje.	Informacija apie pastato pirminės energijos sąnaudas yra nurodoma pastato energinio naudingumo sertifikate. Pirmame jo lape yra nurodomos skaičiuojamosios metinės rodiklių vertės vienam kvadratiniam metrui pastato (jo dalies) šildomo ploto. Vertinant pastato atitiktį Taksonomijai pastato skaičiuojamosios pirminės energijos sąnaudos (antra eilutė) turi būti bent 10% žemesnės nei norminės pirminės energijos sąnaudos (pirma eilutė). Tad šiam kriterijui atitikti reikalinga paskaičiuoti, ar antroje eilutėje esantis skaičius yra bent 10% žemesnis nei pirmoje eilutėje esantis skaičius. Mūsų žiniomis, Lietuvoje nėra galimybės gauti energinio naudingumo sertifikatą nepastatytam pastatui. Vienintelis galimas dokumentas būtų pastato energinio naudingumo projektinis sertifikatas, kuriame būtų nurodyta, kad įgyvendinus statinio techniniame darbo projekte numatytus sprendimus, pastatas
------	--	---	--	---	--

⁵ Apskaičiuotas energijos kiekis, reikalingas su įprastu pastato naudojimu susijusiam energijos poreikiui patenkinti, išreikštas bendro pirminės energijos suvartojimo skaitiniu rodikliu (kWh/m² per metus), pagrįstas atitinkama nacionaline skaičiavimo metodika ir nurodytas energinio naudingumo sertifikate.

⁶ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

⁷ 2023 m. spalio 20 d. Komisijos pranešimas C/2023/267 dėl tam tikrų deleguotojo akto dėl ES taksonomijos pagal klimato srities tikslus, kuriuo nustatomi ekonominės veiklos, kuria svariai prisidedama prie klimato kaitos švelninimo arba prisitaikymo prie jos ir nedaroma reikšminga žala kitiems aplinkos tikslams, techninės analizės kriterijai, tam tikrų teisinių nuostatų aiškinimo ir įgyvendinimo.

		pateikti arba energinio naudingumo sertifikatą (galiojantį 10 metų), arba pastato, kaip jis faktiškai pastatytas, energinio naudingumo sertifikatą. Dažnai paskola statybos projektams suteikiama prieš pradedant darbus, o lėšos skiriamos vykdant darbus. Kadangi energinio naudingumo sertifikato neįmanoma gauti iki pat projekto pabaigos, turėtų būti įmanoma gauti ir kaip laikiną priemonę naudoti pastato, kaip jis faktiškai pastatytas, energinio naudingumo sertifikatą. Taip būtų galima pradėti statybos procesą. Tačiau užbaigus darbus, turi būti gautas pastato, kaip jis faktiškai pastatytas, energinio naudingumo sertifikatas, kad būtų patvirtinta, jog pastatas iš tiesų atitinka kriterijų, pagal kurį jo energijos poreikis yra 10 proc. mažesnis už energijos beveik nevartojančio pastato poreikį.	energijos beveik nevartojantys pastatai – pastatai, atitinkantys reikalavimus A++ energinio naudingumo klasės pastatams, t. y. labai aukšto energinio naudingumo pastatai, kuriuose energijos sunaudojimas beveik lygus nuliui arba energijos sunaudojimas labai mažas; didžiąją sunaudojamos energijos dalį sudaro atsinaujinančių išteklių energija, įskaitant vietoje ar netoliese pagamintą atsinaujinančių išteklių energiją.	atitiks reikalaujamą energinio naudingumo klasę. Tad jei bankai norėtų prie taksonominių paskolų priskirti finansavimą, išduotą dar statomam (neužbaigtam) pastatui, tai galėtų remtis projektiniu pastato energinio naudingumo sertifikatu (kas, mūsų profesiniu vertinimu, atitiktų „pastato, kaip jis faktiškai pastatytas, energinio naudingumo sertifikatą“ (angl. as built Energy Performance Certificate). Taigi, tais atvejais, kai pastatas nėra pastatytas, atitiktį Taksonomijai patvirtintų projektinis pastato energinio naudingumo sertifikatas. Tokiu atveju papildomai bankai privalo gauti ir galutinį pastato energinio naudingumo sertifikatą po statybos užbaigimo. Vadovaujantis išaiškinimu Europos Komisijos pranešime C/2023/267, galima gauti ir kaip laikiną priemonę naudoti energinio naudingumo sertifikatą iki statybos darbų užbaigimo. Tačiau užbaigus darbus, turi būti gautas pastato, kaip jis faktiškai pastatytas, energinio naudingumo sertifikatas, kad būtų patvirtinta, jog pastatas iš tiesų atitinka kriterijų, pagal kurį jo energijos poreikis yra 10 proc.
--	--	--	---	--

					mažesnis už energijos beveik nevartojančio pastato poreikį.
1	2	3	4	5	6
1.2.	Svarus prisidėjimas prie klimato kaitos švelninimo	Didesnių kaip 5 000 m ² pastatų ⁸ atveju pabaigus statybą atliekamas pastato sandarumo ir šiluminio vientisumo patikrinimo bandymas ⁹ , o bet koks projektuojant nustatytų eksploatacinių savybių lygių nuokrypis ar pastato apvalkalo defektai atskleidžiami investuotojams ir klientams, arba, jeigu yra įdiegti statybos laikotarpiu vykdomi patikimi ir atsekami kokybės kontrolės procesai, tai laikoma priimtina šiluminio vientisumo patikrinimo bandymo alternatyva.	STR „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ 38 punktas numato, kad C, B, A, A+ arba A++ energinio naudingumo klasės pastatai (jų dalys) turi būti suprojektuoti, kad jų sandarumas pagal LST EN ISO 9972:2015 sandarumo bandymo sąlygų reikalavimus, esant 50 Pa slėgių skirtumui tarp pastato vidaus ir išorės, neviršytų STR „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ 10 lentelėje nurodytų oro apykaitos verčių. STR „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ 39.2 p. numato, kad pastato sandarumas turi būti išmatuotas visų paskirčių A,	Pastato energinio naudingumo sertifikatas, kuriame nurodyta A++ energinio naudingumo klasė.	Pastato šiluminio vientisumo bandymų protokolai. Techninės analizės kriterijai nenumato specialių reikalavimų, kas turi atlikti pastato šiluminio vientisumo bandymus, tad juos gali atlikti bet kuri įmonė, kuri atlieka tokio pobūdžio bandymus. Pažymime, kad Europos Komisijos pranešime C/2023/267 pateikiamuose klausimuose teiraujamasi, ar galima gyvenamųjų pastatų atveju kriterijus tikrinti ribotą butų grupę. Europos Komisija paaiškino, kad energinio naudingumo ribinės vertės atveju tai priklauso nuo nacionalinių taisyklių, t. y. ar energinio naudingumo sertifikatas išduodamas visam pastatui ar kiekvienam butui. Lietuvoje sertifikatas išduodamas pastatui.

⁸ Gyvenamųjų pastatų atveju tikrinami tipinių rūšių gyvenamieji būstai ir (arba) butai.

⁹ Bandymai atliekami pagal EN 13187 („Šiluminės pastatų charakteristikos. Pastatų atitvarų šiluminio nevienalytiškumo aptikimas. Infraraudonosios spinduliuotės metodas“) ir EN 13829 („Šiluminės statinių charakteristikos. Pastatų pralaidumo orui nustatymas. Slėgių skirtumo metodas“) arba lygiaverčius standartus, kuriuos pripažįsta atitinkama statybos inspekcija, veikianti teritorijoje, kurioje yra pastatas.

			A+ ir A++ energinio naudingumo klasių pastatams. Lietuvos Respublikos teisės aktai nenumato privalomo reikalavimo atlikti šiluminio vientisumo patikrinimo bandymus.		
1	2	3	4	5	6
1.3.	Svarus prisidėjimas prie klimato kaitos švelninimo	Didesnių kaip 5 000 m ² pastatų ¹⁰ atveju pastato gyvavimo ciklo visuotinio atšilimo potencialas (GWP) ¹¹ po statybos apskaičiuotas kiekvienam gyvavimo ciklo etapui ir pareikalavus atskleidžiamas investuotojams ir klientams.	Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato privalomo GWP skaičiavimo pastatams.	N/A	GWP skaičiavimas atliekamas, pavyzdžiui, pastatus projektuojant pagal standartą „Building Research Establishment“ aplinkos vertinimo metodą (BREEAM) <i>New construction</i> . Todėl pastato atitikimą šiam kriterijui galėtų patvirtinti, pavyzdžiui, BREEAM sertifikatas. Vis tik, pažymėtina, kad Techninės analizės kriterijai nemato vieno kurio nors standarto ar priemonės kaip vienintelės tinkamos. Europos Komisijos pranešime C/2023/267 nurodoma, kad į pastatų standartus (LEED, BREEAM, DGNB) nėra

¹⁰ Gyvenamųjų pastatų atveju apskaičiuojamas ir atskleidžiamas tipinių namų ir (arba) butų GWP.

¹¹ GWP nurodomas kaip kiekvieno gyvavimo ciklo etapo skaitinis rodiklis, išreikštas kg CO₂e/m² (naudingo vidaus grindų ploto), kurio vidurkis nustatomas vieniems 50 metų tiriamojo laikotarpio metams. Duomenų atranka, scenarijų nustatymas ir skaičiavimai atliekami pagal EN 15978 standartą (BS EN 15978:2011. „Statybų tvarumas. Pastatų aplinkosauginio veiksmingumo vertinimas. Skaičiavimo metodas“). Pastato elementų ir techninės įrangos apimtis nustatoma pagal 1.2 rodikliui taikomą bendrą ES lygmens (ų) sistemą. Jei yra nacionalinė skaičiavimo priemonė arba ji reikalinga atskleidžiant informaciją arba norint gauti statybos leidimus, atitinkama priemonė gali būti naudojama reikalaujamai informacijai atskleisti. Gali būti naudojamos kitos skaičiavimo priemonės, jei jos atitinka būtiniausius kriterijus, nustatytus bendroje ES lygmens (-ų) sistemoje ((2021 m. birželio 4 d. versija) redakcija: <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/412/documents>), žr. 1.2 rodiklio taikymo vadovą.

					konkrečiai atsižvelgiama, tačiau jie gali būti priimami kaip įrodymas, jei jie gali padėti įrodyti, kad laikomasi techninės analizės kriterijų. Tad lygiavertės priemonės taip pat turėtų būti priimanamos, jei GWP po statybos apskaičiuotas kiekvienam pastato gyvavimo ciklo etapui ir pateikti tai patvirtinantys įrodymai, t.y. dokumentas, patvirtinantis GWP skaičiavimus pagal šios lentelės 12-oje išnašoje nurodytą metodiką.
--	--	--	--	--	---

2. DNSH kriterijai ¹²					
1	2	3	4	5	6
Nr.	Kriterijus	Techninės analizės kriterijų reikalavimai	Lietuvos Respublikos teisės aktai, patvirtinantys atitikimą kriterijui	Dokumentai, privalomi pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, kuriuos turi pateikti klientas	Jei atitikimo Taksonomijai kriterijus nėra padengtas Lietuvos Respublikos teisės aktais, kokius konkrečiai veiksmus klientas turi papildomai atlikti bei kokius patvirtinančius dokumentus turi pateikti, kad Taksonomijos kriterijus būtų įgyvendintas

¹² DNSH kriterijai (nuo 2.1 iki 2.4) yra **kumuliatyvūs**, t.y. būtina, kad veikla atitiktų **visus** punktus nuo 2.1 iki 2.4.

2.1.	Prisitaikymas prie klimato kaitos	Veikla įvertinta siekiant nustatyti, kuri su klimatu susijusi fizinė rizika I priedo A priedėlio II skirsnyje išvardytų rūšių gali daryti neigiamą poveikį ekonominės veiklos rezultatams jos numatytosios trukmės laikotarpiu. Taip pat, įdiegti prisitaikymo sprendimai nedaro neigiamo poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos pastangoms ar kitų žmonių, gamtos, kultūros paveldo, turto ir kitos ekonominės veiklos atsparumo su klimatu susijusiai fizinei rizikai lygiui, dera su vietos, sektorių, regionų ar nacionalinėmis prisitaikymo prie klimato kaitos strategijomis ir planais ir jų atveju numatoma galimybė diegti gamtos procesais pagrįstus sprendimus arba yra kuo didesniu mastu naudojama mėlynoji ar žalioji infrastruktūra.	Lietuvos Respublikoje galiojantys reglamentuojantys teisės aktai nenumato reikalavimo atlikti patikimą su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimą (kaip jis apibrėžtas Techninės analizės kriterijuose). Pažymime, kad Statybos techninis reglamentas STR „Statybų klimatologija“ nustato klimato parametrų statistines charakteristikas, būtinas teritorijoms planuoti, statiniams projektuoti ir statyti. Vadovaujantis minėtu reglamentu, klimatinę informaciją sudaro Saulės spinduliuotė, oro temperatūra, absoliutūs oro drėgnis, savitoji entalpija, vėjas, krituliai, sniego danga, apledėjimas (apšalas), dirvožemio temperatūra, korozinis atmosferos agresyvumas ir kiti atmosferos reiškiniai. Bet koku atveju, STR „Statybų klimatologija“ pateikiami klimatiniai parametrai nepilnai atitinka Techninės analizės kriterijų I priedo A priedėlyje išvardintą su klimatu susijusios rizikos	N/A	1. Atliktas patikimas su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimas ir pateikta Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaita. 2. Jeigu Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaitoje nustatyta, kad tam tikros klimato rizikos yra reikšmingos vykdomam projektui – papildomai turi būti projektavimo ir statybos etapu integruoti prisitaikymo sprendimai, kurie padeda sumažinti nustatytą svarbiausią su klimatu susijusią fizinę riziką, kuri yra reikšminga tai veiklai, ir ekonominės veiklos vykdytojas turi būti šiuos sprendimus įdiegęs iki veiklos pradžios. Bendrieji reikalavimai Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaitai ir prisitaikymo sprendimams nurodyti šios analizės Priede Nr. 2. Pažymime, kad Priede Nr. 2 numatyti reikalavimai dokumentų turiniui. Techninės analizės kriterijai nenustato, kas turi atlikti Patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimą (nėra specifinių reikalavimų
------	-----------------------------------	--	--	-----	---

		Naujos veiklos ir esamos veiklos, kurią vykdančiam naudojamam naujai sukurtas fizinis turtas, atveju ekonominės veiklos vykdytojas projektavimo ir statybos etapu integruoja prisitaikymo sprendimus, kurie padeda sumažinti nustatytą svarbiausią su klimatu susijusią fizinę riziką, kuri yra reikšminga tai veiklai, ir yra juos įdiegęs iki veiklos pradžios.	klasifikavimą (pvz., STR „Statybų klimatologija“ visiškai nevertina potvynio, gamtos gaisro, smegduobės ir kt. rizikų). Be to, STR „Statybų klimatologija“ iš esmės neatsižvelgia į klimato rizikų klasifikavimą į nuolatines ir ūmias.		rengiančiam subjektui). Todėl tokį vertinimą gali atlikti pats kredito gavėjas savo lėšomis ir/arba užsakyti tokią ataskaitą iš trečiųjų asmenų. Taip pat tokį vertinimą gali atlikti kredito gavėją finansuojanti institucija. Jokių specifinių kvalifikacinių reikalavimų subjektams, teikiantiems tokią ataskaitą, nėra.
2.2.1	Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga	Pagal šio priedo E priedėlyje nustatytas technines specifikacijas Sąjungos gaminių duomenų lapuose, pastatų sertifikatuose arba esamų gaminių etiketėse patvirtinamas nurodytas toliau išvardytų vandens sistemų, jei jos įrengtos , išskyrus įrenginius	Vienbučių gyvenamųjų namų atveju: Reikalavimas netaikomas . Europos Komisijos klausimų ir atsakymų dokumente ¹³ paaiškinta, jog ši išimtis taikoma tik vienbučių gyvenamųjų namų ar pavienių butų statybų atveju ¹⁴ .	N/A	Vienbučių gyvenamųjų namų atveju: Netaikoma

¹³ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/faq>

¹⁴ Residential building units are single-family homes or flats in multi-flat buildings. These have been excluded from the DNSH criteria to minimise the administrative burden on individual homeowners and associated construction or renovation projects. However, multi-flat or multi-home developments by a single economic operator are covered by the DNSH criteria for water and marine resources. Therefore, the criteria do not provide a general exemption for residential buildings.

		gyvenamųjų pastatų vienetuose, vandens suvartojimas: (a) rankoms plauti skirtų čiaupų ir virtuvės čiaupų didžiausias vandens srautas yra 6 litrai/min.; (b) dušų didžiausias vandens srautas yra 8 litrai/min.; (c) klozetų, įskaitant komplektus, dubenis ir nuplaunamojo vandens bakus, didžiausias nuplaunamojo vandens tūris yra 6 litrai, o didžiausias vidutinis nuplaunamojo vandens tūris – 3,5 litro; (d) pisuaruose suvartojama ne daugiau kaip 2 litrai vienam dubeniui per valandą. Nuplaunamuosiuose pisuaruose suvartojama ne daugiau kaip 1 litras nuplaunamojo vandens.	Kitų pastatų atveju Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato išvardintų reikalavimų vandens sistemoms.	N/A	1. Techninis darbo projektas, kuriame turi būti nurodyta, ar įrengiamos vandens sistemos (rankoms plauti skirti čiaupai, virtuvės čiaupai, dušai, klozetai, pisuarai). 2. a) Jeigu šios vandens sistemos pagal techninį darbo projektą nėra įrengiamos - papildomų dokumentų nereikia. b) Jeigu vandens sistemos pagal techninį darbo projektą įrengiamos, papildomai turi būti pateikti Produktų sertifikatai, techninės specifikacijos arba produktų etiketės, patvirtinantys, kad įranga, įrenginiai atitinka nurodytus reikalavimus. Alternatyva 2b punktui – rangovo įsipareigojimas rangos sutartyje, jog bus užsakomi ir įrengiami tik trečiame stulpelyje išvardintus reikalavimus atitinkančios vandens sistemos bei Rangovo pasirašyta deklaracija (aktas), patvirtinanti, kad būtent tokios sistemos įrengtos.
--	--	---	---	-----	--

2.2.2	Tausus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga	Kad būtų išvengta statybos aikštelės poveikio, veikla vykdoma laikantis šio priedo B priedėlyje nustatytų kriterijų, t.y.: a) Siekiant pasiekti gerą vandens išteklių būklę ir gerą ekologinį potencialą, apibrėžtus Reglamento (ES) 2020/852 2 straipsnio 22 ir 23 punktuose, nustatyta ir pašalinta aplinkos būklės blogėjimo rizika, susijusi su vandens kokybės išsaugojimu ir vandens stygiaus vengimu, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB¹⁵ ir galimai paveiktam vandens telkiniui ar telkiniams skirtu vandens išteklių naudojimo ir apsaugos	Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato lentelės šio punkto 3 stulpelyje išvardintų reikalavimų, susijusių su vandens ir jūrų išteklių naudojimu ir apsauga. PAV įstatymo 1 priedas numato, kokiais atvejais yra privalomas PAV. PAV įstatymo 2 priedas nustato atvejus, kada yra privaloma atranka dėl PAV vertinimo. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje arba informacijoje dėl PAV atrankos turėtų būti nustatyta ir pašalinta aplinkos būklės blogėjimo rizika, susijusi su vandens kokybės išsaugojimu ir vandens stygiaus vengimu.	N/A	Tais atvejais, kai privalomas PAV: 1. PAV ataskaita; 2. Aplinkos apsaugos agentūros sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai. Tais atvejais, yra privaloma atranka dėl PAV: 1. Informacija PAV atrankai; 2. Aplinkos apsaugos agentūros išvada dėl PAV atrankos. Kitais atvejais: Statybą leidžiantis dokumentas
-------	---	--	--	-----	--

¹⁵ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).

Trečiojoje šalyse vykdomos veiklos atveju – pagal taikytiną nacionalinę teisę arba tarptautinius standartus, kuriais siekiama lygiaverčių tikslų užtikrinti gerą vandens išteklių būklę ir gerą ekologinį potencialą, taikant lygiavertes procedūras ir esmines taisykles, t. y. pagal vandens išteklių naudojimo ir apsaugos valdymo planą, parengtą konsultuojantis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kuriuo užtikrinama, kad 1) būtų įvertintas veiklos poveikis nustatytai galimai paveikto vandens telkinio ar telkinių būklei arba ekologiniam potencialui ir 2) būtų išvengta geros būklės ir (arba) ekologinio potencialo prastėjimo arba jam būtų užkirstas kelias, o kai tai neįmanoma, 3) jis būtų pagrįstas tuo, kad nėra geresnių aplinkosauginių alternatyvų, kurios nebūtų neproporcingai brangios arba techniškai neįgyvendinamos, ir kad yra imtasi visų praktiškai įgyvendinamų priemonių, kuriomis siekiama sušvelninti neigiamą poveikį vandens telkinio būklei.

		valdymo plano, parengto pagal tą direktyvą, konsultuojantis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.	Tais atvejais, kai PAV ir atranka dėl PAV nėra privaloma, manome, kad statybą leidžiantis dokumentas turėtų būti pakankamas dokumentas, patvirtinantis statybų atitikimą šiam kriterijui. Statybą leidžiantis dokumentas išduodamas projektinių pasiūlymų pagrindu. STR „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 2.1.3.11 p. numato, kad projektiniuose pasiūlymuose įvertinami aplinkos komponentai (vanduo, oras, dirvožemis, žemės gelmės, biologinė įvairovė, kraštovaizdis), kuriems darys poveikį planuojama ūkinė veikla statinio statybos, rekonstravimo ir naudojimo etapais); informacija apie galimo poveikio aplinkai šaltinius: cheminę, fizikinę, biologinę ar kitų reglamentuojamų veiksnių taršą <...>. Todėl laikytina jog, institucija, išduodanti statybą leidžiantį dokumentą, jei nėra privalomas		
--	--	--	--	--	--

			PAV/atranka dėl PAV, įvertina vandens ir jūrų išteklių naudojimą ir apsaugą.		
		b) Kai pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/92/ES ¹⁶ atliekamas poveikio aplinkai vertinimas, apimantis poveikio vandens ištekliams vertinimą pagal Direktyvą 2000/60/EB, papildomo poveikio vandens ištekliams vertinimo atlikti nereikia, jeigu nustatyta rizika buvo pašalinta.	Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2017 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministro įsakymu Nr. D1-885 4 punktas numato, kad poveikio aplinkai vertinimo metu, atsižvelgiant į naujausias žinias ir vertinimo metodus, nustatomas, apibūdinamas ir įvertinamas galimas planuojamos ūkinės veiklos ir jos sukeliamų biologinių, cheminių, fizikinių ir kitų veiksnių poveikis <...> aplinkos elementams – dirvožemiui, žemės paviršiui ir jos gelmėms, orui, vandeniui, klimatui, kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei, ypatingą dėmesį skiriant Europos Bendrijos svarbos rūšims ir natūralioms buveinėms, taip pat kitoms pagal Lietuvos	Tais atvejais, kai privalomas PAV: 1. PAV ataskaita; 2. Aplinkos apsaugos agentūros sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai. Tais atvejais, yra privaloma atranka dėl PAV: 1. Informacija PAV atrankai; 2. Aplinkos apsaugos agentūros išvada dėl PAV atrankos.	N/A

¹⁶ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1).

			Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomoms rūšims, aplinkos apsaugos požiūriu svarbioms teritorijoms, materialinėms vertybėms, nekilnojamosioms kultūros vertybėms ir šių elementų tarpusavio sąveikai.		
		c) Veikla netrukdo pasiekti geros jūrų vandenų aplinkos būklės arba nepablogina padėties jūrų vandenyse, kurių aplinkos būklė jau yra gera, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/56/EB ¹⁷ , ¹⁸ 3 straipsnio 5 punkte, atsižvelgiant į Komisijos sprendime (ES) 2017/848 ¹⁹ nustatytus tiems deskriptoriams taikomus atitinkamus kriterijus ir metodologinius standartus	Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 97 str. 5 d. numato, kad pajūrio juostoje draudžiama arčiau kaip 100 m nuo Baltijos jūros kranto ir 50 m nuo Kuršių marių kranto statyti, rekonstruoti statinius, įrengti įrenginius, išskyrus šiame įstatyme nustatytas tam tikras išimtis. Atsižvelgiant į šį teisinį reguliavimą, mūsų vertinimu, išduotas statybą leidžiantis dokumentas turėtų būti pakankamas pagrindas, pagrindžiantis, kad Veikla netrukdo pasiekti geros jūrų vandenų aplinkos būklės arba	Statybą leidžiantis dokumentas	N/A

¹⁷ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyva), OL L 164, 2008 6 25, p. 19).

¹⁸ Direktyvos 2008/56/EB 3 straipsnio 5 punkte pateiktoje apibrėžtyje visų pirma nustatyta, kad gera aplinkos būklė turi būti nustatoma remiantis tos direktyvos I priede nustatytais kokybiniais deskriptoriais.

¹⁹ Direktyvos 2008/56/EB 3 straipsnio 5 punkte pateiktoje apibrėžtyje visų pirma nustatyta, kad gera aplinkos būklė turi būti nustatoma remiantis tos direktyvos I priede nustatytais kokybiniais deskriptoriais.

			nepablogina padėties jūrų vandenyse, kurių aplinkos būklė jau yra gera		
1	2	3	4	5	6
2.3.1	Perėjimas prie žiedinės ekonomikos	Ne mažiau kaip 70 proc. (pagal svorį) statybietėje susidariusių nepavojingų statybos ir griovimo atliekų (išskyrus Sprendimu 2000/532/EB nustatyto Europos atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje apibrėžtas natūraliai susidarancias medžiagas) paruošiama naudoti pakartotinai, perdirbti ir kitaip panaudoti, įskaitant užpildymo operacijas, kai atliekos naudojamos kaip kitų medžiagų pakaitalas, laikantis atliekų hierarchijos ir ES statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolo ²⁰ . Veiklos vykdytojai riboja atliekų susidarymą procesuose, susijusiuose su statyba ir griovimu, vadovaudamiesi ES	Statybinių atliekų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-637 „Dėl statybinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ 4 p., 11 p. STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtino 2016 m. gruodžio 12 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-878, 61.20 p.	1. a) Dokumentai, įrodantys, kad rangovas, pats arba per vežėją perdavė finansuojamame objekte susidariusias statybines atliekas atitinkamas atliekas apdorojančiai įmonei (sąskaita faktūra arba atliekų perdavimo–priėmimo aktas), kuriuose turi būti nurodomos perduotų atliekų rūšys, atliekų kodas ir svoris, atliekų perdavimo data, ant dokumentų turi būti žyma, kad atliekas priėmė atliekas apdorojančios įmonės atsakingas asmuo arba b) Statytojo (užsakovo) pažyma apie neapdorotų statybinių atliekų sunaudojimą statinio projekte numatytais būdais.	Atliekų pagrindų direktyvoje 2008/98/EB nurodytas 70 proc. tikslas yra keliamas valstybei, jo pasiekimo stebėseną vykdo Aplinkos apsaugos agentūra vadovaudamasi GPAIS vedama statybinių atliekų apskaita. Tačiau Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato išvardintų reikalavimų konkreitiems statytojams dėl ne mažiau kaip 70 proc. (pagal svorį) statybietėje susidariusių nepavojingų statybos ir griovimo perdirbimo. Todėl papildomai prie dokumentų, paminėtų lentelės šio punkto 5 stulpelyje, turėtų būti pateikta: 2. Statinio projektas , kuriame numatyta, kad ne mažiau kaip 70 proc. (pagal svorį) statybietėje susidariusių nepavojingų statybos ir griovimo atliekų (išskyrus Sprendimu 2000/532/EB nustatyto Europos atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje apibrėžtas natūraliai susidarancias medžiagas)

²⁰ ES statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolas ((2021 m. birželio 4 d. versija) redakcija: https://ec.europa.eu/growth/content/eu-construction-and-demolition-waste-protocol-0_en).

		statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolu ir atsižvelgdami į geriausius prieinamus gamybos būdus bei griaudami selektyviai, kad būtų galima pašalinti ir saugiai tvarkyti pavojingąsias medžiagas, taip pat palengvinti pakartotinį naudojimą ir aukštos kokybės perdirbimą selektyviai šalinant medžiagas ir naudojant turimas statybos ir griovimo atliekų rūšiavimo sistemas.		Atliekų tvarkytojų sąrašas pateikiamas šiame registre: https://www.gpais.eu/atvr-viesa-paieska	paruošiama naudoti pakartotinai, perdirbti ir kitaip panaudoti, įskaitant užpildymo operacijas, kai atliekos naudojamos kaip kitų medžiagų pakaitalas, laikantis atliekų hierarchijos ir ES statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolo (bet neįskaičiuojant deginimo) ²¹ ir 3. Sutartis su rangovu , kurioje būtų numatyti 2.3.1. p. (lentelės šio punkto 5 stulpelyje) nurodyti reikalavimai dėl atliekų tvarkymo: 1) Rangovas įsipareigoja ne mažiau kaip 70 proc. (pagal svorį) statybvietėje susidariusių nepavojingų statybos ir griovimo atliekų (išskyrus Sprendimu 2000/532/EB nustatyto Europos atliekų sąrašo 17 05 04 kategorijoje apibrėžtas natūraliai susidarancias medžiagas) paruošti naudoti pakartotinai, perdirbti ir kitaip panaudoti , įskaitant užpildymo operacijas, kai atliekos naudojamos
--	--	--	--	--	---

²¹ Europos Komisijos klausimų ir atsakymų dokumente (<https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/faq>) paaiškinta, jog nepavojingų statybos ir griovimo atliekų naudojimas, dėl kurio labai padidėtų deginimas, turi būti laikoma žalinga žiedinei ekonomikai, todėl neįskaičiuojama į 70 % (pagal svorį) ribą (The purpose of including the DNSH criterion to the objective on the transition to a circular economy is to require that 70% (by weight) of the non-hazardous construction and demolition waste generated on the construction site is prepared for reuse, recycling and other material recovery, including backfilling operations using waste to substitute other material. Under Article 17(1)(d) of the Taxonomy Regulation, economic activities leading to a significant increase in the generation, incineration or disposal of waste, with the exception of the incineration of non-recyclable hazardous waste, should be considered to significantly harm the circular economy. On this basis, the use of non-hazardous construction and demolition waste that would significantly increase incineration must be considered to harm the circular economy and does therefore not count towards the 70% threshold (by weight)).

					kaip kitų medžiagų pakaitalas, laikantis atliekų hierarchijos ir ES statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolo (tačiau neįskaitant deginimo, kaip nurodyta Taksonomijos DUK), t.y., rangovas turi įsipareigoti, jog perduos atliekas pats arba per vežėją tik tokiam atliekų tvarkytojui, kuris nenaudos R1 (iš esmės naudojimas kurui arba kitais būdais energijai gauti), D10 (deginimas sausumoje) ir D11 (deginimas jūroje) veiklų pagal GPAIS nurodytą klasifikaciją²²; 2) Rangovas įsipareigoja riboti atliekų susidarymą procesuose, susijusiuose su projekto vykdymu, vadovaudamasis ES statybos ir griovimo atliekų tvarkymo protokolu ir atsižvelgdamas į geriausius prieinamus gamybos būdus bei griaudamas(jei reikia) selektyviai, kad būtų galima pašalinti ir saugiai tvarkyti pavojingąsias medžiagas, taip pat palengvinti pakartotinį naudojimą ir aukštos kokybės perdirbimą selektyviai šalinant medžiagas ir naudojant turimas statybos ir griovimo atliekų rūšiavimo sistemas.
--	--	--	--	--	--

²² <https://www.gpais.eu/atvr-viesa-paieska>

					4. Papildomai turėtų būti parengtas ir projektą finansuojančiai finansų įstaigai pateiktas rangovo raštiškas patvirtinimas , kad šie reikalavimai įvykdyti.
2.3.2	Perėjimas prie žiedinės ekonomikos	Pastatų projektavimas ir statybos metodai padeda užtikrinti žiediskumą ir, remiantis ISO 20887 standartu arba kitais pastatų ardymo ar pritaikomumo vertinimo standartais, parodyti, kaip jie suprojektuoti taip, kad pastatai efektyviau naudotų išteklius, būtų pritaikomi, lankstūs ir išmontuojami, kad juos būtų galima pakartotinai panaudoti ir perdirbti.	Remiantis Statybos įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi, statinys (jo dalis) turi būti suprojektuotas ir pastatytas taip, kad per ekonomiškai pagrįstą statinio naudojimo trukmę pagal jo naudojimo paskirtį atitiktų Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytus esminius statinių reikalavimus. Projektuojant turi būti laikomasi Reglamente (ES) Nr. 305/2011 numatyto 7 esminio statinių reikalavimo „Tvarus gamtos išteklių naudojimas“: statiniai turi būti projektuojami, statomi ir griunami taip, kad būtų tvariai naudojami gamtiniai ištekliai ir ypač užtikrinamas: a) statinių, jų medžiagų ir dalių pakartotinis naudojimas arba perdirbamumas po nugriovimo; b) statinių ilgaamžiškumas; c) statiniams skirtų aplinkai	1. Statybos užbaigimo aktas arba statybos užbaigimo deklaracija , kuris išduodamas užbaigus visus statybos darbus. 2. VĮ Registrų centro išrašas , kuriame būtų įregistruotas Statybos užbaigimo aktas arba statybos užbaigimo deklaracija.	ISO 20887 standartų didžioji dalis yra numatyta statybos techniniuose reglamentuose, tačiau ne pilna apimtimi. Todėl papildomai prie dokumentų (paminėtų lentelės šio punkto 5 stulpelyje), turėtų būti pateikta: 3. Sutartis su projektuotoju , kurioje būtų numatyta, kad pastatas turi būti suprojektuotas remiantis ISO 20887 standartu arba kitais pastatų ardymo ar pritaikomumo vertinimo standartais, ir suprojektuoti taip, kad pastatai efektyviau naudotų išteklius, būtų pritaikomi, lankstūs ir išmontuojami, kad juos būtų galima pakartotinai panaudoti ir perdirbti. Pažymime, kad Europos Komisijos klausimų ir atsakymų dokumente ²³ paaiškinta, jog šis kriterijus, pagal kurį turi būti įrodyta, kad laikomasi ISO 20887 ar kitų standartų, skirtų įvertinti pastatų išardymą ar pritaikymą, nereikalauja audito,

²³ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/faq>

			nežalingų žaliavų ir antrinių žaliavų naudojimas. Statybos įstatymo 4 str. 1 d. Statybos įstatymo 28 str. 2 d. 2 p. ir 3 d.		patvirtinančio standarto laikymąsi ²⁴ . Siekdama užtikrinti, kad laikomasi šio techninės analizės kriterijaus, statybos bendrovė turi nustatyti atitinkamą priemonių rinkinį, kad galėtų įrodyti, jog naujas pastatas a) efektyviau naudos išteklius, b) bus geriau pritaikomas, c) lankstesnis ir d) lengviau išmontuojamas, palyginti su vidutiniu nauju pastatu. Atsižvelgiant į Techninės analizės kriterijų tekstą bei išaiškinimus Komisijos klausimų ir atsakymo dokumente, darome išvadą, kad toks priemonių rinkinys gali būti pateikiamas laisva forma, kurią gali pasirinkti kredito gavėjas. Pavyzdžiui, tai galėtų būti nurodyta projekte ²⁵ .
1	2	3	4	5	6

²⁴ *The DNHS criterion does not qualify the degree to which adherence with the ISO 20887 or other standards for assessing the disassembly or adaptability of buildings has to be demonstrated. To ensure compliance with TSC, a relevant set of measures needs to be put in place by the construction company to demonstrate that a new building is more (a) resource efficient, (b) adaptable, (c) flexible and (d) dismantlable compared to the average new built building.*

²⁵ Mums nėra žinoma viešai prieinama duomenų bazė, kurioje būtų galima patikrinti, ar pastatas yra „geresnis už vidutinį“ aukščiau minėtų kriterijų aspektu.

2.4.1	Taršos prevencija ir kontrolė	Statyboje naudojami statybos elementai ir medžiagos atitinka I priedo C priedėlyje nustatytus kriterijus.	I priedo C priedėlyje išvardyti reglamentai yra tiesiogiai taikomi teisės aktai. I priedo C priedėlyje nurodyta direktyva 2011/65/ES, perkelta į Lietuvos Respublikos teisę. Todėl šiuose dokumentuose išvardyti medžiagų ribojimai, juose nurodyta apimtimi, privalomi gaminant ir tiekiant statybos produktus Lietuvos rinkai. Pažymėtina, kad Techninės analizės kriterijų I priedo C priedėlio a)-e) punktai taikomi tiesiogiai visoms medžiagoms, kurios tiekiamos ES rinkai, tačiau f) punkte nurodytoms medžiagoms Taksonomijos reglamentas nurodo aukštesnius kriterijus nei Reglamentas Nr. ((EB) Nr. 1907/2006 (REACH), tiesiogiai reglamentuojantis šių medžiagų naudojimą.	N/A	Sutartis su rangovu, kurioje turi būti numatyta, kad statyboje naudojami sertifikuoti statybos elementai ir medžiagos atitiks I priedo C priedėlyje nustatytus kriterijus. Tuo atveju, jeigu visas medžiagas, reikalingas statybos darbams, tiekia rangovas, reikalingas rangovo patvirtinimas, kad statyboje panaudoti statybos elementai ir medžiagos atitinka I priedo C priedėlyje nustatytus kriterijus. Tuo atveju, jeigu dalis medžiagų, reikalingų statybos darbams, įsigytos paties statytojo, tokiu atveju reikalingas ir statytojo patvirtinimas, kad statyboje panaudoti statybos elementai ir medžiagos atitinka I priedo C priedėlyje nustatytus kriterijus.
-------	-------------------------------	---	--	-----	--

2.4.2	Taršos prevencija ir kontrolė	Statyboje naudojami statybos elementai ir medžiagos, su kuriais pastate esantys žmonės gali liestis (taikoma dažams ir lakams, lubų plokštėms, grindų dangoms (įskaitant susijusius klijus ir sandariklius), vidaus izoliacijai ir vidaus paviršių apdorojimui, pvz., apsaugai nuo drėgmės ir pelėsio, skirtoms medžiagoms), išskiria mažiau kaip 0,06 mg formaldehido vienam bandymų kameros oro m³, atliekant bandymą Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 XVII priede nurodytomis sąlygomis, ir mažiau kaip 0,001 mg kitų 1A ir 1B kategorijų kancerogeninių lakiųjų organinių junginių vienam bandymų kameros oro m³, atliekant bandymą pagal CEN/EN 16516 arba ISO 16000–3 standartą arba taikant kitas	Remiantis Statybos įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi, statinys turi atitikti Reglamente (ES) Nr. 305/2011 nustatytus esminius statinių reikalavimus. Šiame Reglamente numatytas 3 esminis statinių reikalavimas Higiena, sveikata ir aplinka, pagal kuri statiniai turi būti projektuojami ir statomi taip, kad viso jų būvio ciklo metu, juos statant, naudojant ir griauinant nekiltų jokio pavojaus darbuotojų, gyventojų ar kaimynų higienai arba sveikatai ir saugai ir per visą jų būvio ciklą jie neturėtų pernelyg didelio poveikio aplinkos kokybei ar klimatui, ypač dėl toliau išvardytų priežasčių: a) toksiškų dujų išsiskyrimo; b) pavojingų medžiagų, lakiųjų organinių junginių (LOJ), šiltnamio efekto sukeliančių dujų arba		1. Sutartis su rangovu, kurioje turi būti numatyta, kad: a) atliekant statybos darbus bus naudojami sertifikuoti (paženklinėti CE ženklu) statybos elementai ir medžiagos, su kuriais pastate esantys žmonės gali liestis; b) išskirs mažiau kaip 0,06 mg formaldehido vienam bandymų kameros oro m³, atliekant bandymą Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 XVII priede nurodytomis sąlygomis, ir mažiau kaip 0,001 mg 1A ir 1B kategorijų kancerogeninių lakiųjų organinių junginių vienam bandymų kameros oro m³, atliekant bandymą pagal CEN/EN 16516 arba ISO 16000–3:2011 standartą arba taikant kitas lygiavertes standartizuotas bandymo sąlygas ir nustatymo metodus. 2. Rangovo pasirašyta deklaracija (aktas), patvirtinantis, kad būtent tokios medžiagos ir elementai buvo naudojamos/įrengtos.
-------	-------------------------------	--	---	--	---

		lygiavertes standartizuotas bandymo sąlygas ir nustatymo metodus.	pavojingų dalelių išsiskyrimo į orą statinių viduje ar lauke; ir kt.		
2.4.3	Taršos prevencija ir kontrolė	Imamasi priemonių, kuriomis mažinamas atliekant statybos ar techninės priežiūros darbus keliamas triukšmas ir susidarantis dulkių bei išmetamųjų teršalų kiekis.	Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 14 str. 2 d. numato, kad triukšmo šaltinių valdytojai, planuojantys statybos, remonto, montavimo darbus gyvenamosiose vietovėse, privalo ne vėliau kaip prieš 7 kalendorines dienas iki šių darbų pradžios pateikti savivaldybės institucijoms informaciją apie triukšmo šaltinių naudojimo vietą, planuojamą triukšmo lygį ir jo trukmę per parą, triukšmo mažinimo priemones.	1. Tuo atveju, jeigu statybos darbai bus atliekami gyvenamosiose vietovėse, rangovo pranešimas savivaldybei , kurioje vykdomas banko finansuojamas projektas, apie triukšmo šaltinių naudojimo vietą, planuojamą triukšmo lygį ir jo trukmę per parą, triukšmo mažinimo priemones.	Papildomai prie dokumento (paminėto lentelės šio punkto 5 stulpelyje), turėtų būti pateikta: 2. Sutartis su rangovu , kurioje numatyta pareiga imtis priemonių, kuriomis mažinamas atliekant statybos ar techninės priežiūros darbus keliamas triukšmas ir susidarantis dulkių bei išmetamųjų teršalų kiekis bei įvardinti būdai, kaip tai bus daroma.
1	2	3	4	5	6
2.5.1	Biologinės įvairovės ir	(a) Pagal Direktyvą 2011/92/ES ²⁶ atliktas	PAV įstatymo 1 priedas numato	Tais atvejais, kai naujoms statyboms yra privalomas PAV:	Jei buvo numatytos reikiamos poveikio švelninimo ir

²⁶ Trečiosiose šalyse vykdomos veiklos atveju – pagal lygiavertę taikytiną nacionalinę teisę arba tarptautinius standartus, pagal kuriuos reikalaujama atlikti poveikio aplinkai vertinimą arba analizę, pvz., pagal TFK veiklos standartą Nr. 1 „Aplinkos ir socialinės rizikos vertinimas ir valdymas“.

	ekosistemų apsauga ir atkūrimas	poveikio aplinkai vertinimas (PAV) arba analizė ²⁷ . (b) Jei buvo atliktas PAV, aplinkos apsaugos tikslais įgyvendintos reikiamos poveikio švelninimo ir kompensuojamosios priemonės.	planuojamas ūkinės veiklas, kurių PAV privalo būti vertinimas, rūšių sąrašą, o 2 priedas numato planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl PAV vertinimo, rūšių sąrašą.	1. PAV ataskaita; 2. Aplinkos apsaugos agentūros sprendimas dėl planuojamos ūkinės PAV. Tais atvejais, kai naujoms statyboms yra privaloma atranka dėl PAV: 1. Informacija PAV atrankai; 2. Aplinkos apsaugos agentūros išvada dėl PAV atrankos.	kompensuojamosios priemonės biologinės įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo srityje (tokios kaip, pvz., ekologinių koridorių išlaikymas ar įrengimas gyvūnų migracijai; darbų nevykdymas per paukščių perėjimo laikotarpį), turėtų būti pateikiamas tokių priemonių įgyvendinimą patvirtinantis dokumentas. Konkretaus dokumento negalime įvardinti, kadangi priemonės gali būti labai skirtingos. Tai galėtų būti pvz.: 1. Priėmimo-perdavimo aktas; 2. Statybos darbų užbaigimo aktas; 3. Kliento patvirtinimas, kad atitinkama priemonė yra įgyvendinta.
		(c) Pažeidžiamos biologinės įvairovės vietovėse arba šalia jų (įskaitant „Natura	Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar	Jei PAV ir PAV atranka neprivaloma, tačiau statyba vykdoma pažeidžiamos biologinės įvairovės vietovėse arba šalia jų ²⁸ (įskaitant „Natura 2000“ saugomų	N/A

²⁷ Procedūra, pagal kurią kompetentinga institucija nustato, ar turi būti atliekamas Direktyvos 2011/92/ES II priede išvardytų projektų poveikio aplinkai vertinimas (kaip nurodyta tos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje)

²⁸ Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas numato, kad **Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos artima aplinka** – planuojamos ūkinės veiklos vykdymo vietovės aplinka, tiesiogiai su ja besiribojančios vietovės aplinka ir (ar) gamtiniais ryšiais su Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija susijusios vietovės aplinka, jeigu dėl gamtinių ryšių tarp vietovių arba dėl planuojamos ūkinės veiklos pobūdžio ir (ar) masto tikėtina, kad planuojama ūkinė veikla gali neigiamai paveikti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos vientisumą ar joje saugomas natūralias buveines ar rūšis.

		2000“ saugomų teritorijų tinklą, UNESCO pasaulio paveldo objektus ir pagrindines biologinės įvairovės teritorijas, taip pat kitas saugomas teritorijas) esančių vietovių ir (arba) vykdomų operacijų atveju atitinkamais atvejais buvo atliktas atitinkamas vertinimas ²⁹ ir, remiantis jo išvadomis, įgyvendintos būtinos poveikio švelninimo priemonės ³⁰ .	potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas 2006 m. gegužės 22 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-255	teritorijų tinklą, UNESCO pasaulio paveldo objektus ir pagrindines biologinės įvairovės teritorijas, taip pat kitas saugomas teritorijas) ³¹ : 1. Planuojamų statybų poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo forma; 2. Saugomų teritorijų direkcijos išvada dėl planuojamų statybų poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo.	
--	--	---	---	--	--

²⁹ Pagal direktyvas 2009/147/EB ir 92/43/EEB. Trečiojoje šalyse vykdomos veiklos atveju – pagal lygiavertę taikytiną nacionalinę teisę arba tarptautinius standartus, kuriais siekiama apsaugoti natūralias buveines, laukinę fauną ir florą ir pagal kuriuos reikalaujama atlikti 1) analizės procedūrą, siekiant nustatyti, ar konkrečios veiklos atveju reikia atlikti jos galimo poveikio saugomoms buveinėms ir rūšims vertinimą; 2) tokį tinkamą vertinimą, kai atlikus analizę nustatoma, kad ji reikia atlikti, pvz., TFK veiklos standartą Nr. 6 „Biologinės įvairovės apsauga ir tvarus gyvųjų gamtos išteklių valdymas“.

³⁰ Tos priemonės nustatytos siekiant užtikrinti, kad projektas, planas arba veikla neturėtų reikšmingo poveikio saugomos teritorijos apsaugos tikslams.

³¹ Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas įgyvendina direktyvas 2009/147/EB ir 92/43/EEB. Įstatyme pateikiama „Natura 2000“ sąvoka – vientisas tinklas, sudarytas iš paukščių apsaugai svarbių teritorijų, buveinių apsaugai svarbių teritorijų, vietovių, atitinkančių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, tvirtinamus aplinkos ministro, kuriose yra tam tikro tipo Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir Europos Bendrijos svarbos rūšių buveinių, skirtas palaikyti, kur reikia – atkurti iki palankios apsaugos būklės tam tikrų tipų natūralioms buveinėms ir rūšių buveinėms jų natūraliame areale. Kadangi teisės aktai nenumato pareigos vertinti statybas, jei jos vykdomos šalia UNESCO teritorijos ar kitų saugomų teritorijų, konsultavomės su Saugomų teritorijų tarnyba, kuri paaiškino, kad „Natura 2000“ teritorija Lietuvoje didžiąja dalimi sutampa su UNESCO gamtos paveldo teritorija bei kitomis saugomomis teritorijomis, todėl turėtų pilnai pakakti planuojamų statybų poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms vertinimo.

2.5.2	Biologinės įvairovės ekosistemų apsauga atkūrimas	ir ir	Nauja statyba nėra vykdoma kurioje nors iš šių vietų: (a) ariamojoje ir pasėlių žemėje, pasižyminčioje vidutiniu arba dideliu dirvožemio derlingumo lygiu ir po žeme esančia biologine įvairove, kaip nurodyta ES LUCAS tyrime ³² ;	Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato analogiško draudimo vykdyti naujas statybas, kaip nurodyta lentelės šio punkto 3 stulpelyje. Europos Komisijos klausimų ir atsakymų dokumente ³³ paaiškinta (126 kl.), kad statybos leidimas gali būti naudojamas kaip atitikties įrodymas, kad nauja statyba nevykdoma kriterijaus a, b ir c punktuose nurodytuose žemės tipuose. Statybą leidžiantis dokumentas išduodamas projektinių pasiūlymų pagrindu. STR „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 2.1.3.11 p. numato,	Vadovaujantis Europos Komisijos pranešimu C/2023/267 (126 kl., taip pat 112 kl. Ir 127 kl.), šio kriterijaus tikslas „užtikrinti, kad reikšmingos žalos nedarymo kriterijuje nustatytos trys žemės rūšys nebūtų paverstos žeme statyboms“ Mūsų profesiniu vertinimu, Lietuvos Respublikoje galiojantis teisinis reguliavimas ir statybos leidimų išdavimo turėtų tą užtikrinti. Savo išvadą grindžiame šiais argumentais: 1. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 24 str. 3 d. nustato, kad žemės ūkio paskirties žemė, atsižvelgiant į žemės savininkų, kitų naudotojų ir visuomenės interesus, tvarkoma pagal patvirtintus teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus: tikslinamos esamų ūkių žemės valdų ribos; formuojamos naujos ūkių žemės valdos; statomos ūkininkų sodybos ir žemės ūkio veiklai reikalingi ūkiniai statiniai, tiesiami keliai; įrengiami tvenkiniai; sodinamas miškas; žemės ūkio naudmenomis paverčiami miškai, pelkės ir krūmai bei kitos ne žemės ūkio	Statybą leidžiantis dokumentas
-------	---	----------	---	---	--	--------------------------------

³² JRC ESDCA, LUCAS: Land Use and Coverage Area frame Survey (liet. žemės dangos ir žemės naudojimo statistinis tyrimas) ((2021 m. birželio 4 d. versija) redakcija:

<https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/lucas>

³³ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/faq>

			kad projektiniuose pasiūlymuose įvertinami aplinkos komponentai (vanduo, oras, dirvožemis, žemės gelmės, biologinė įvairovė, kraštovaizdis), kuriems darys poveikį planuojama ūkinė veikla statinio statybos, rekonstravimo ir naudojimo etapais); informacija apie galimo poveikio aplinkai šaltinius: cheminę, fizikinę, biologinę ar kitų reglamentuojamų veiksmų taršą <...>.	naudmenos. Žemės ūkio paskirties žemėje kitų įstatymų nustatytais atvejais ir sąlygomis gali būti statomi statiniai nekeičiant pagrindinės žemės naudojimo paskirties. 2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (toliau – Teritorijų planavimo įstatymas) 3 str. 1 d. 8 p., vienas iš teritorijų planavimo tikslų yra sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti. Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 11 str. 3 d. 4 p., valstybės teritorijos bendrojo plano uždaviniai yra nustatyti racionalaus žemės ūkio naudmenų, miškų, žemės gelmių, kitų gamtos išteklių naudojimo ir ekologinės pusiausvyros palaikymo, gamtinio karkaso formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, vertingo kraštovaizdžio išsaugojimo principus, taikytinus švelninant klimato kaitos poveikį ir optimizuojant saugomų teritorijų sistemą. 3. Savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens detaliųjų planų vienas iš uždavinių yra	
--	--	--	--	---	--

				numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, klimato kaitos poveikio švelninimo, gamtinio karkaso formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonės, optimalią kraštovaizdžio struktūrą (Teritorijų planavimo įstatymo 14 str. 6 d. 3 p.). 4. Kaip nurodyta aukščiau, žemės ūkio paskirties žemėje Lietuvoje gali būti statomos iš esmės tik ūkininkų sodybos ir žemės ūkio veiklai reikalingi ūkiniai statiniai – tai, yra, tik tokie statiniai, kurie savo esme reikalingi subjektams, kurie tokią žemę dirba (nekeisdami jos paskirties). Todėl žemės ūkio paskirties žemė šiuo aspektu Lietuvoje negali būti „paverčiama žeme statyboms“. 5. Teritorijų planavimo įstatymo 20 str. 2 d. 1 p. nustato, kad kai, vadovaujantis įstatymais ir kitais teisės aktais, planuojamai statybai ir numatomai veiklai vykdyti privaloma pakeisti žemės sklypo pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar)	
--	--	--	--	---	--

				pakeisti ar nustatyti, jeigu jis nenustatytas, žemės sklypo naudojimo būdą, jie keičiami ar nustatomi žemės savininkų, valstybinės žemės patikėtinių ar įstatymų nustatytais atvejais kitų subjektų prašymu Vyriausybės nustatyta tvarka mero ar jo įgalioto savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu pagal savivaldybės lygmens bendrąjį planą ir (ar) vietovės lygmens bendrąjį planą, jeigu jis parengtas, įvertinus gautus visuomenės pasiūlymus ir atsižvelgus į gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, viešąsias erdves ir jų poreikį, vykdomą ar suplanuotą vykdyti veiklą, esamą ar suplanuotą (suprojektuotą) inžinerinę ir (ar) socialinę infrastruktūrą. 6. Pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir būdo nustatymo, keitimo tvarkos ir sąlygų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 1073 (su vėlesniais pakeitimais) (toliau – Aprašas) nustato pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir būdo (-ų) nustatymo formuojant naujus žemės sklypus tvarką, suformuotų ar pertvarkytų žemės sklypų pagrindinės žemės naudojimo	
--	--	--	--	---	--

				paskirties ir (ar) būdo (-ų) keitimo ar žemės sklypo naudojimo būdo nustatymo, jeigu jis nenustatytas, tvarką ir sąlygas. Vadovaujantis Aprašu, pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ir (ar) būdas (-ai) <...> keičiami žemės savininkų <...> ar įstatymų nustatytais atvejais, kitų subjektų prašymu Nacionalinės žemės tarnybos vadovo ar jo įgalioto <...> tarnautojo, mero ar jo <...> sprendimu pagal teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus. 7. Aprašo 2 punktas nustato, kad pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ir būdas (-ai), <...> nustatomi <...> pagal parengtus ir patvirtintus vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus ar žemės valdos projektus (žemės reformos žemėtvarkos, žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo, žemės paėmimo visuomenės poreikiams, žemės konsolidacijos, karinės infrastruktūros projektus) formuojant naujus žemės sklypus (teritorijose, kuriose iki teritorijų planavimo dokumento ar žemės valdos projekto patvirtinimo nesuformuoti žemės sklypai).	
--	--	--	--	--	--

				8. Žemės naudojimo būdų turinio aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. D1-199, nustato, be kita, ko, konservacinės paskirties žemės paskirtį (pvz. gamtinių rezervatų sklypus). Darytina išvada, kad žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitą paskirtį (kurioje būtų galima nauja statyba) Lietuvoje galimas tik kompetentingų valstybės/savivaldybės institucijų sprendimu, atsižvelgiant į teritorijų planavimo dokumentus. Kadangi teritorijų planavimas vykdomas atsižvelgiant į žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, <...> gamtinio karkaso formavimo, <...> biologinės įvairovės išsaugojimo priemones, tai žemės ūkio paskirties žemė ar žemė, kurioje būtina saugoti biologinę įvairovę, pagal Lietuvoje galiojančias teritorijų planavimo ir statybos leidimų išdavimo procedūras negali būti „paversta žeme statyboms“. Atitinkamai, statybą leidžiantis dokumentas laikytinas tinkamu DNSH kriterijaus dėl biologinės	
--	--	--	--	---	--

				įvairovės ir ekosistemų apsaugos ir atkūrimo patvirtinimu. Papildomai pažymime, kad Lietuvos teisės aktai niekur specifiskai nereferuoja į biologinę įvairovę, esančią būtent „po žeme“. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 2 str. 3 d. apibrėžia biologinę įvairovę kaip gyvųjų organizmų rūšių, jų bendrijų, buveinių, ekosistemų ir genetinę įvairovę. Taigi, įstatymas nereferuoja atskirai į biologinę įvairovę, esančią po žeme. Todėl, siekiant visiško aiškumo, rekomenduotume konsultuotis su Europos Komisija, kaip tinkamai užtikrinti šio DNSH kriterijaus laikymąsi tuo atveju, jei nacionalinės teisės aktai specifiskai nepasisako apie biologinę įvairovę, esančią būtent po žeme.	
		(b) pripažintos didelės biologinės įvairovės vertės plyno lauko žemėje ir žemėje, kuri yra nykstančių rūšių (floros ir faunos), įtrauktų į Europos raudonąją knygą³⁴ arba IUCN	Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai nenumato analogiško draudimo vykdyti naujas statybas, kaip nurodyta lentelės šio punkto 3 stulpelyje. Europos Komisijos klausimų ir atsakymų	Argumentai, kodėl statybą leidžiantis dokumentas laikytinas tinkamu DNSH kriterijaus patvirtinimu, tokie patys kaip dėl 2.5.2 (a) punkto aukščiau.	Statybą leidžiantis dokumentas

³⁴ IUCN, *IUCN Europos raudonoji nykstančių rūšių knyga* ((2021 m. birželio 4 d. versija) redakcija): <https://www.iucn.org/regions/europe/our-work/biodiversity-conservation/european-red-list-threatened-species>).

		raudonąją knygą ³⁵ , buveinė;	dokumente³⁶ paaiškinta, kad statybos leidimas gali būti naudojamas kaip atitikties įrodymas, kad nauja statyba nevykdoma kriterijaus a, b ir c puntuose nurodytuose žemės tipuose. Statybą leidžiantis dokumentas išduodamas projektinių pasiūlymų pagrindu. STR „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 2.1.3.11 p. numato, kad projektiniuose pasiūlymuose įvertinami aplinkos komponentai (vanduo, oras, dirvožemis, žemės gelmės, biologinė įvairovė, kraštovaizdis), kuriems darys poveikį planuojama ūkinė	
--	--	---	---	--

³⁵ IUCN, *IUCN raudonoji nykstančių rūšių knyga* ((2021 m. birželio 4 d. versija) redakcija): <https://www.iucnredlist.org>).

³⁶ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/faq>

			veikla statinio statybos, rekonstravimo ir naudojimo etapais); informacija apie galimo poveikio aplinkai šaltinius: cheminę, fizikinę, biologinę ar kitų reglamentuojamų veiksmų taršą <...>.		
		(c) žemė atitinka nacionaliniame šiltnamio efektą sukeliančių dujų inventoriuje naudojamą miško apibrėžtį, arba, jei jos nėra – FAO miško apibrėžtį ³⁷ .	Pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus pastatų statyba nėra galima miško paskirties žemėje, todėl jokie tai patvirtinantys dokumentai nėra reikalingi. Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų, patvirtintų 1997 m. liepos 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 799 15.5. p. numato, kad privačių miškų savininkai II B, III ir IV A miškų	N/A	Statybą leidžiantis dokumentas

³⁷ Didesnio nei 0,5 hektaro ploto žemė, kurioje auga aukštesni kaip 5 metrų aukščio medžiai ir medžių lajos danga užima daugiau kaip 10 proc. arba kurioje medžiai gali pasiekti šias ribas *in situ*. Ji neapima žemės, kuri daugiausia naudojama žemės ūkio ar miesto reikmėms, *FAO Global Resources Assessment 2020. Terms and definitions* (2021 m. birželio 4 d. versija) redakcija: <http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf>).

			grupių miškuose gali įrengti tik rekreacinius ir pažintinius takus, poilsio aikšteles su miško baldais, pavėsinėmis, lauko tualetais, laužavietėmis ir įgyvendinti kitas priemones, numatytas miškotvarkos projektuose. Europos Komisijos klausimų ir atsakymų dokumente³⁸ paaiškinta, kad statybos leidimas gali būti naudojamas kaip atitikties įrodymas, kad nauja statyba nevykdoma kriterijaus a, b ir c punktuose nurodytuose žemės tipuose.	
--	--	--	---	--

3. Atitikimas Būtiniausioms apsaugos priemonėms³⁹

³⁸ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/faq>

³⁹ Žr. atskirą dokumentą.

Priedas Nr. 1: Vartojamos sąvokos ir santrumpos

Taksonomijos reglamentas, arba Taksonomija	2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (2025-01-22 galiojanti redakcija)
DNSH	Principas „nedaryti reikšmingos žalos“, kaip jis apibrėžtas Reglamente 2019/2088
Reglamentas 2019/2088	2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/2088 dėl su tvarumu susijusios informacijos atskleidimo finansinių paslaugų sektoriuje (2025-01-22 galiojanti redakcija)
Techninės analizės kriterijai	2021 m. birželio 4 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2139 kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 papildomas nustatant techninės analizės kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, kokiomis sąlygomis ekonominė veikla laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo arba prisitaikymo prie jos ir ar ta ekonominė veikla nedaro reikšmingos žalos kitiems aplinkos tikslams (2025-01-22 galiojanti redakcija)
Būtiniausios apsaugos priemonės	Procedūros, kurias ekonominę veiklą vykdanči įmonė įdiegia siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi EBPO rekomendacijų daugiašalėms įmonėms ir JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinių principų, įskaitant aštuoniose pagrindinėse konvencijose, nurodytose Tarptautinės darbo organizacijos Deklaracijoje dėl pagrindinių principų ir teisių darbe, ir Tarptautinėje žmogaus teisių chartijoje nustatytus principus ir teises, kaip apibrėžta Taksonomijos 18 straipsnyje. Detalesni atitikties Būtiniausios apsaugos priemonės kriterijai apibrėžti atskirame dokumente / priede.
EVRK	Reglamentu (EB) Nr. 1893/2006 nustatytas statistinis ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius, prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/index/nace_all.html
Statybos įstatymas	Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (1996 m. kovo 19 d. Nr. I-1240, 2025-01-22 galiojanti redakcija)
STR „Statybų klimatologija“	STR 2.01.12:2024 „Statybų klimatologija“ patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. D1-320 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 2.01.12:2024 „Statybų klimatologija“ patvirtinimo“
STR „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“	STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738 „Dėl Statybos techninio reglamento „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“

STR „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“	STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. D1-754 Dėl statybos techninio reglamento STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ patvirtinimo (2025-01-22 galiojanti redakcija)
PAV	Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas
PAV įstatymas	Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (1996 m. rugpjūčio 15 d. Nr. I-1495 , 2025-01-22 redakcija)
AIEĮ	Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas (2011 m. gegužės 12 d. Nr. XI-1375, 2025-01-22 galiojanti redakcija)

Priedas Nr. 2: **Reikalavimai patikimo su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo vertinimo ataskaitai**⁴⁰

1. Ataskaitoje turi būti pažymėta, jog buvo įvertintos šios su klimatu susijusios rizikos (t.y. ar šios rizikos gali neigiamai paveikti banko finansuojamą projektą (toliau – „veikla“), ar ne, kokia atitinkamų rizikų pasireiškimo tikimybė ir poveikis):

	Susijusi su temperatūra	Susijusi su vėju	Susijusi su vandeniu	Susijusi su kietąja mase
Nuolatinė	Kintanti temperatūra (oro, gėlo vandens, jūros vandens)	Vyraujančio vėjo pokyčiai	Kritulių pobūdžio ir rūšių (lietaus, krušos, sniego/ledo) pokyčiai	Pakrančių erozija
	Šiluminis stresas		Krituliai arba hidrologinis kintamumas	Dirvožemio degradacija
	Temperatūros nepastovumas		Vandenynų rūgštėjimas	Dirvožemio erozija
	Daugiametio įšalo sluoksnio tirpimas		Sūraus vandens intruzija	Soliflukcija
			Jūros lygio kilimas	
			Vandens stygius	
Ūmi	Karščio banga	Ciklonas, uraganas, taifūnas	Sausra	Lavina
	Šalčio banga/šalna	Audra (įskaitant pūgas, dulkių ir smėlio audras)	Gausūs krituliai (lietus, kruša, sniegas/ledas)	Nuošliauža
	Gamtos gaisras	Tornadas	Potvynis (pakrančių, upių, lietaus, gruntinio vandens)	Smegduobė
			Priededyninio ežero prasiveržimas	

2. Ataskaitoje turi būti:

⁴⁰ Reikalavimai pateikti pagal Techninės analizės kriterijų I priedo A priedėlį. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02021R2139-20240101#app_A

- a) įvertinta, kuri su klimatu susijusi fizinė rizika (iš lentelėje aukščiau išvardytų rūšių) yra reikšminga ir gali daryti neigiamą poveikį veiklos rezultatams jos numatytosios trukmės laikotarpiu (t.y. gali sutrukdyti vykdyti veiklą, kaip numatyta verslo plane/investicijų plane);
 - b) jeigu nustatyta, kad vienos ar kelių rūšių su klimatu susijusi fizinė rizika (iš lentelėje aukščiau išvardytų rūšių) yra aktuali, įvertinta, kiek ta rizika yra reikšminga;
 - c) jeigu yra nustatyta, kad tam tikra rizika ar rizikos ((iš lentelėje aukščiau išvardytų rūšių) gali daryti neigiamą poveikį veiklai ir ta rizika yra reikšminga – **numatyti prisitaikymo sprendimai**, galintys padėti sumažinti nustatytą su klimatu susijusią fizinę riziką;
 - d) ekonominės veiklos vykdytojas projektavimo ir statybos etapu integruoja prisitaikymo sprendimus, kurie padeda sumažinti nustatytą svarbiausią su klimatu susijusią fizinę riziką, kuri yra reikšminga tai veiklai, ir yra juos įdiegęs iki veiklos pradžios;
 - e) „c“ nurodyti prisitaikymo sprendimai gali būti fiziniai ir nefiziniai sprendimai, kurie padeda sumažinti nustatytą svarbiausią su klimatu susijusią fizinę riziką, kuri yra reikšminga tai veiklai. Atitinkamai turi būti parengiamas **prisitaikymo sprendimų įgyvendinimui skirtas prisitaikymo planas**. (Pavyzdys: jei yra reali ir reikšminga potvynio rizika, numatytas dambų įrengimas, siekiant apsaugoti pastatą nuo potvynio.)
3. Ataskaitoje turi būti nurodyta, kad su klimatu susijusios rizikos ir pažeidžiamumo **vertinimas atliktas atsižvelgiant į veiklos mastą ir numatomai veiklos trukmę**, t. y.:
- a) veiklos, kurios tikėtina trukmė yra trumpesnė nei 10 metų, vertinimas atliekamas taikant mažiausio tinkamo mastelio klimato prognozes;
 - b) veiklos, kurios tikėtina trukmė yra 10 metų ir ilgiau, vertinimas atliekamas naudojant didelės skiriamosios gebos ir pažangiausias klimato prognozes pagal įvairius būsimus scenarijus (ateities scenarijai apima Tarpyvyriausybės klimato kaitos komisijos tipinius koncentracijų scenarijus RCP2.6, RCP4.5, RCP6.0 ir RCP8.5.), atitinkančius numatomą veiklos trukmę, įskaitant bent 10–30 metų trukmės klimato prognozių scenarijus didelių investicijų atvejais.
4. Ataskaitoje naudojamos klimato prognozės ir poveikio vertinimas turi būti pagrįsti geriausia praktika ir turimomis gairėmis ir juose atsižvelgiama į šiuolaikinius pažeidžiamumo ir rizikos analizės mokslinius tyrimus ir susijusias metodikas, remiantis naujausiomis Tarpyvyriausybės klimato kaitos komisijos ataskaitomis (Klimato kaitos vertinimo ataskaitos: Tarpyvyriausybės klimato kaitos komisijos (IPCC), kuri yra Jungtinių Tautų įstaiga, atsakinga už su klimato kaita susijusio mokslo vertinimą, periodiškai skelbiama informacija apie poveikį, prisitaikymą ir pažeidžiamumą, <https://www.ipcc.ch/reports/>), moksliniais recenzuotais leidiniais ir atvirųjų šaltinių (Pvz., Europos Komisijos valdomos „Copernicus“ paslaugos) ar mokėjimo modeliais.
5. **Prisitaikymo plane turi būti patvirtinimas**, jog numatyti prisitaikymo sprendimai nedaro neigiamo poveikio prisitaikymo prie klimato kaitos pastangoms ar kitų žmonių, gamtos, kultūros paveldo, turto ir kitos ekonominės veiklos atsparumo su klimatu susijusiai fizinei rizikai lygiui, dera su vietos, sektorių, regionų ar

nacionalinėmis prisitaikymo prie klimato kaitos strategijomis ir planais ir jų atveju numatoma galimybė diegti gamtos procesais pagrįstus sprendimus⁴¹ arba yra kuo didesniu mastu naudojama mėlynoji ar žaliaji infrastruktūra⁴².

⁴¹ Gamtos procesais pagrįsti sprendimai apibrėžiami kaip gamtos įkvėpti ir remiami sprendimai, kurie yra ekonomiškai efektyvūs, tuo pat metu teikia aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę naudą ir padeda stiprinti atsparumą. Tokie sprendimai lemia, kad miestuose, kraštovaizdžiuose ir jūrų peizažuose atsiranda daugiau ir įvairesnių gamtinių ir natūralių elementų ir procesų, įgyvendinant prie vietos sąlygų pritaikytas, išteklius tausiai naudojančias ir sisteminės intervencijos priemones. Todėl gamtos procesais pagrįsti sprendimai yra naudingi biologinei įvairovei ir jais remiamas įvairių ekosisteminių paslaugų teikimas (https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/nature-based-solutions_en/). (2021 m. birželio 4 d. redakcija: <https://ec.europa.eu/research/environment/index.cfm?pg=nbs>).

⁴² Pagal Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Žalioji infrastruktūra. Europos gamtinio kapitalo puoselėjimas“ (COM/2013/0249 final).